

Päiväys/Datum

16.3.2020

Dnro/Dnr

TRAFICOM/87350/04.04.05.03/2020

Viite/Referens

Liikenne- ja viestintäministeriön tietopyyntö  
26.2.2020

## Liikenne- ja viestintäministeriö

### Liikenne- ja viestintäviraston vastaus Liikenne- ja viestintäministeriön tietopyyntöön automaattisen päätöksenteon käyttökohteista liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalalla

Oikeusministeriössä on aloitettu hallinnon automaattista päätöksentekoa koskevan yleislainsäädännön valmistelu. Valmistelun taustaksi oikeusministeriö on pyytänyt ministeriöiltä tietoa automaattisen päätöksenteon käytöstä eri hallinnonaloilla. Oikeusministeriön tietopyynnössä esitetään neljä tarkempaa kysymystä. Liikenne- ja viestintäministeriö on pyytänyt 26.2.2020 Liikenne- ja viestintävirastolta (Traficom) vastaukset kysymyksiin sen oman toiminnan osalta.

Vastausta valmisteltaessa virastossa on pohdittu sitä, missä määrin kansalaisten tai yritysten oman ilmoituksen perusteella tapahtuvissa asioissa on kyse automatisoidusta päätöksenteosta. Viraston asiakkailta on esimerkiksi lakiin perustuvia ilmoitus- tai rekisteröitymisvelvollisuuksia, eikä virastolla näitä ilmoituksia tai rekisteröitymisiä kirjatessaan ole lainkaan harkintaa. Toimijat toimittavat tietoja suoraan rajapintojen kautta. Tällaisten toimintojen osalta on käyty keskustelua siitä, missä määrin voidaan katsoa, että asiaan liittyy todellinen hallintopäätös (eli onko kyseessä tässä tarkoitettu automaattinen päätöksenteko vai ei). Asiaa ei lyhyen vastausajan puitteissa ollut mahdollista selvittää tarkemmin, mutta tarvittaessa vastaustamme voidaan tältä osin täydentää.

Alla vastaukset koottuna oikeusministeriön esittämien kysymysten alle. Vastauksissa ei ole laajemmin kuvattu asioiden valikoitumista automaattisesti ratkaistaviksi. Pääsääntönä on ollut, että automaattisesti ratkaistaviksi on valikoitunut asioita, joiden käsittelyvolyymit ovat olleet suuria ja päätöksentekoodellytykset ovat olleet niin selkeitä, että päätöksentekoa on ollut mahdollista automatisoida.

#### **Kysymys 1: Tehdäänkö hallinnonalallanne tai toimialallanne jo nyt hallintopäätöksiä automaattisesti tai vastaavalla tavalla automatisoidusti ja jos niin millaisissa asiaryhmissä? Pyydämme antamaan kunkin asiaryhmän osalta ainakin seuraavat tiedot:**

- kuvaus asiaryhmästä ja asioiden valikoitumisesta automaattisesti ratkaistavaksi
- keskeiset asian ratkaisussa sovellettavat aineellisen lainsäädännön säännökset
- keskeiset asian ratkaisussa sovellettavat erityiset menettelysäännökset, jos menettelyyn liittyy erityislainsäädäntöä
- automaattisesti ratkaistavien asioiden määrä vuositasolla.

**Ajokortit****Ajokorttilupa ja ajokorttihakemus**

- Sovellettava aineellinen lainsäädäntö: ajokorttilain (386/2011) 8, 9, 27 ja 28 §
- Keskeiset erityiset menettelysäännökset: ajokorttilain 9.3 §, 95 §
- Volyymit vuositasolla: 100 000
- Yhteyshenkilö: Max Fogdell

**Ajoneuvoverotus****Ajoneuvoveron maksuunpanopäätökset**

- Sovellettava aineellinen lainsäädäntö: ajoneuvoverolain (1281/2003) 15 - 18 §
- Keskeiset erityiset menettelysäännökset: koneellinen allekirjoitus, ajoneuvoverolaki 65 §
- Volyymit vuositasolla: n. 7,2 miljoonaa
- Yhteyshenkilö: Tuovi Valtonen

**Veron palauttamispäätös (veroa maksettu liikaa)**

- Sovellettava aineellinen lainsäädäntö: ajoneuvoverolain (1281/2003) 17, 31 §
- Keskeiset erityiset menettelysäännökset: ei ole
- Volyymit vuositasolla: x kpl
- Yhteyshenkilö: Tuovi Valtonen

**Ajoneuvojen rekisteröinti****Ajoneuvon ensi- ja muutosrekisteröinti, rekisteröintitodistus, rekisterikilvet, liikennekäyttöön otto ja liikennekäytöstä poisto, ajoneuvon lopullinen poisto, siirtolupa, luovutusilmoitus**

- Sovellettava aineellinen lainsäädäntö: ajoneuvolaki (1090/2002) 66 §, 66 a - f §, valtioneuvoston asetus ajoneuvojen rekisteröinnistä (893/2007) 14 §
- Keskeiset erityiset menettelysäännökset: ei ole
- Volyymit vuositasolla: 5 000 000
- Yhteyshenkilö: Anne-Mari Erkkilä

**Ajoneuvojen tyyppihyväksyntä**

**Ajoneuvon ennakoilmoittaminen** (ennakoilmoittaminen itsessään ei ole varsinaista päätöksentekoa, mutta toimenpiteeseen liittyy kuitenkin tiettyjä oikeusvaikutuksia ja rekisteröintiasetuksen nojalla on siitä oikeus saada todistus ensirekisteröintiä varten)

- Sovellettava aineellinen lainsäädäntö: ajoneuvolaki (1090/2002) 65, 65 a, 65 b §;

- valtioneuvoston asetus ajoneuvojen rekisteröinnistä (893/2007) 17 §
- Keskeiset erityiset menettelysäännökset: 65 a §:n 1 momentin 5 kohta
- Volyymit vuositasolla: noin 180 000
- Yhteyshenkilö: Mari Suomela

## **Radiolupahallinto**

**Eräät radioluvat** (sellaiset lupalajit, joissa taajuussuunnittelu on tehty ennalta, joten yksittäisessä lupa-asiassa ei tehdä taajuussuunnittelua)

- Sovellettava aineellinen lainsäädäntö: Laki sähköisen viestinnän palveluista (SVPL, 917/2014) 39 – 40 §
- Keskeiset erityiset menettelysäännökset: oikeus allekirjoittaa radiolupa koneellisesti (SVPL) 97.4 §, sähköinen tiedoksianto (SVPL 312 §)
- Volyymit vuositasolla: 800 – 900 kpl
- Yhteyshenkilö: Ritva Suurnäkki, Juhani Vaittinen

## **Miehittämätön ilmailu**

**Miehittämättömän ilma-alusjärjestelmän käyttäjän rekisteröityminen** (huom. voimaan 1.7.2020)

- Sovellettava aineellinen lainsäädäntö: säännöistä ja menetelmistä miehittämättömien ilma-alusten käytössä annettu komission täytäntöönpanoasetus (EU) 2019/947, 14 artikla
- Keskeiset erityiset menettelysäännökset: ei ole.
- Volyymit vuositasolla: arvio 10 000 kpl
- Yhteyshenkilö: Patrik Söderström

**Miehittämättömän ilma-aluksen kauko-ohjaajan pätevyyden arviointi (online-kokeet)**

- Sovellettava aineellinen lainsäädäntö: säännöistä ja menetelmistä miehittämättömien ilma-alusten käytössä annettu komission täytäntöönpanoasetus (EU) 2019/947, 18 artikla c-kohta
- Keskeiset erityiset menettelysäännökset: ei ole.
- Volyymit vuositasolla: arvio 10 000 kpl
- Yhteyshenkilö: Patrik Söderström

## **Rautatieliikenne**

**Rautatiekaluston käyttöönottolupien myöntäminen** (raja-asemille saapuville 1520-vaunuille: RAHKATv IT-järjestelmä, toiminnassa 24/7/365)

- Sovellettava aineellinen lainsäädäntö: raideliikennelain 80 §
- Keskeiset erityiset menettelysäännökset: ei ole.
- Volyymit vuositasolla: 270 000
- Yhteyshenkilö: Hannu Timperi

## Vesiliikenne ja merenkulku

### **Vesikulkuneuvon ensirekisteröinti, muutosrekisteröinti ja rekisteristäpoisto**

- Sovellettava aineellinen lainsäädäntö: laki vesikulkuneuvojen rekisteröinnistä (424/2014) 8 – 11 §
- Keskeiset erityiset menettelysäännökset: ei ole.
- Volyymit vuositasolla:
  - omistajanvaihdokset vuosi 2019: noin 1130 kpl
  - teknisiä, liitteettömiä muutoksia alle 300
  - rekisteristäpoistot vuosi 2019: noin 750 kpl
- Yhteyshenkilö: Henrik Wallenius, Satu Nykyri

### **Merimiesrekisteri**

- Sovellettava aineellinen lainsäädäntö: laki liikenteen palveluista (320/2017) VI osa ja laivaväkilaki 26 a ja 26 c § (1687/2009 2a luku)
- Keskeiset erityiset menettelysäännökset: ei ole.
- Volyymit vuositasolla:
  - Varustamoiden ilmoitukset rajapinnan kautta: ilmoitusrivejä kuukaudessa noin: 3000
  - Varustamoiden ilmoitukset oma asiointin kautta: ilmoitusrivejä kuukaudessa noin: 150
- Yhteyshenkilö: Henri Wallenius, Irina Laine

**2) Onko hallinnonalallanne tai toimialallanne asiaryhmiä, jotka luonteensa puolesta soveltuisivat automaattiseen päätöksentekoon? Tällaisia saattaisivat olla ainakin asiat, joissa viranomaisen ei käytä (laajaa) harkintavalttaa (vrt. PeVL 7/2019 vp, s. 9) ja jotka ovat ratkaistavissa laskennallisesti tai vastaavalla tavalla mekaanisesti päättelemällä. Pyydämme antamaan näistä asiaryhmistä vastaavat tiedot kuin edellä kohdassa 1.**

### Ajokortteihin liittyvät asiat

**Opetuslupa** (automaattisen päätöksenteon käyttöönotto edellyttäisi luvan myöntämisen edellytysten muuttamista lakitasolla)

- Sovellettava aineellinen lainsäädäntö: ajokorttilaki (386/2011) 42 – 44 §
- Keskeiset erityiset menettelysäännökset: Ajokorttilain 95§:n mukaan, "Jos hakijalle myönnetään tässä laissa tarkoitettu ajokortti tai muu lupa hakemuksen mukaisesti ilman ajokorttiin tai muuhun lupaan asetettavia ehtoja tai rajoituksia, hakijalle ei ajokortin tai luvan lisäksi anneta muuta päätöstä eikä valitusosoitusta."
- Volyymit vuositasolla: 32 000
- Yhteyshenkilö: Henna Antila, Tuire Simonen

**Liikenneopettajalupa** (automaattisen päätöksenteon käyttöönotto edellyttäisi luvan myöntämisen edellytysten muuttamista lakitasolla)

- Sovellettava aineellinen lainsäädäntö: ajokorttilaki (386/2011) 88 - 89 §
- Keskeiset erityiset menettelysäännökset: Ajokorttilain 95§:n mukaan, "Jos hakijalle myönnetään tässä laissa tarkoitettu ajokortti tai muu lupa hakemuksen mukaisesti ilman ajokorttiin tai muuhun lupaan asetettavia ehtoja tai rajoituksia, hakijalle ei ajokortin tai luvan lisäksi anneta muuta päätöstä eikä valitusosoitusta."
- Volyymit vuositasolla: 200
- Yhteyshenkilö: Henna Antila, Tuire Simonen

-

**B-ajokortin hankkimisen ikäpoikkeuslupa** (automaattisen päätöksenteon käyttöönotto edellyttäisi luvan myöntämisen edellytysten muuttamista lakitasolla)

- Sovellettava aineellinen lainsäädäntö: ajokorttilaki (386/2011) 97 §
- Keskeiset erityiset menettelysäännökset: Ajokorttilain 95§:n mukaan, "Jos hakijalle myönnetään tässä laissa tarkoitettu ajokortti tai muu lupa hakemuksen mukaisesti ilman ajokorttiin tai muuhun lupaan asetettavia ehtoja tai rajoituksia, hakijalle ei ajokortin tai luvan lisäksi anneta muuta päätöstä eikä valitusosoitusta."
- Volyymit vuositasolla: 12 000
- Yhteyshenkilö: Henna Antila, Tuire Simonen

### **Ajoneuvojen rekisteröinti**

#### **Ajoneuvon lisäkilpi, erityiskilpi**

- Sovellettava aineellinen lainsäädäntö: valtioneuvoston asetus ajoneuvojen rekisteröinnistä (893/2007) 21 §, 26 §
- Keskeiset erityiset menettelysäännökset: ei ole.
- Volyymit vuositasolla: 3 500
- Yhteyshenkilö: Anne-Mari Erkkilä

### **Ammattimainen liikenne (tieliikenne)**

**Taksikuljettajan ajolupa** (automaattisen päätöksenteon käyttöönotto edellyttäisi luvan myöntämisen edellytysten muuttamista lakitasolla)

- Sovellettava aineellinen lainsäädäntö: Laki liikenteen palveluista (320/2017) 25 - 26 §
- Keskeiset erityiset menettelysäännökset: ei ole.
- Volyymit vuositasolla: 10 000
- Yhteyshenkilö: Henna Antila, Tuire Simonen

#### **Taksi-, tavara- ja henkilöliikennelupa sekä palveluntarjoajan ilmoitus tavara- ja/tai taksiliikenteen harjoittamisesta**

- Sovellettava aineellinen lainsäädäntö: Laki liikenteen palveluista (320/2017) 5 – 6 §, tavara- ja henkilöliikennelupien osalta lisäksi EU:n liikenteenharjoittaja-asetus (EY) N:o 1071/2009 3-8 artiklat, EU:n tavaraliikennelupa-asetus (EY) N:o 1072/2009 4, 6 ja 7 artikla, EU:n kansainvälistä linja-autoliikennettä koskeva asetus (EY) N:o 1073/2009 4 artikla

- Keskeiset erityiset menettelysäännökset: tavara- ja henkilöliikenneluvat lisäksi: EU:n liikenteenharjoittaja-asetus (EY) N:o 1071/2009 11 artikla, EU:n tavaraliikennelupa-asetus (EY) N:o 1072/2009 4 artikla, EU:n kansainvälistä linja-autoliikennettä koskeva asetus (EY) N:o 1073/2009 4 artikla.
- Volyymit vuositasolla:
  - taksi-, tavara- ja henkilöliikennelupaa koskevia päätöksiä n. 6 500 kpl per vuosi
  - palveluntarjoajan ilmoituksia n. 1 200 kpl per vuosi
- Yhteyshenkilö: Sari Veija

## Vesiliikenne ja merenkulku

**Vakuutusta tai vakuutta koskeva todistus** (alusrekisteriin merkitylle omistajalle, 5 erilaista todistusta)

- Sovellettava aineellinen lainsäädäntö: Merilaki (674/1994) 10 luvun 10 §, 10 a luvun 8 §, 11 luvun 12 §, 11 a luku 7 §, 15 luvun 24 §
- Keskeiset erityiset menettelysäännökset: ei ole.
- Volyymit vuositasolla: 600
- Yhteyshenkilö: Max Wilhelmson / Ville-Veikko Intovuori

**Vesikulkuneuvon koetunnus** (rekisteröimättömän vesikulkuneuvon käyttämiseksi koeajossa, myyninedistämistoiminnassa ja muussa tämän kaltaisessa elinkeinonsa harjoittamiseen välittömästi liittyvässä toiminnassa)

- Sovellettava aineellinen lainsäädäntö: laki vesikulkuneuvojen rekisteröinnistä (424/2014) 13 §
- Keskeiset erityiset menettelysäännökset: ei ole.
- Volyymit vuositasolla: vähäinen
- Yhteyshenkilö: Henrik Wallenius, Satu Nykyri

## Rautatieliikenne

**Rautatieliikenteen kuljettajan lupakirjan myöntäminen** (osittain automatisoitavissa)

- Sovellettava aineellinen lainsäädäntö: laki liikenteen palveluista 2017/320, 70 §
- Keskeiset erityiset menettelysäännökset: ei ole.
- Volyymit vuositasolla: 150
- Yhteyshenkilö: Anne Hietanen

**3) Lisäksi jos teillä on jo käytössä menettelyjä automaattiseen hallintoon liittyvän virkavastuun kohdentamiseksi, päätösten oikeellisuuden valvomiseksi taikka hyvän hallinnon, oikeusturvan tai menettelyn läpinäkyvyyden varmistamiseksi, pyydämme kuvaamaan näitä järjestelyjä.**

## **Radiolupahallinto**

Automaattisessa päätöksenteossa annettavissa radiolupapäätöksissä on päätöksestä vastaavan virkamiehen nimi, jolta voi saada lisätietoja päätöksestä. Päätöksestä vastaava virkamies on kyseisen lupalajin ennalta määritelty vastuuhenkilö.

Radiolupahallinnon sähköinen asiointipalvelu mahdollistaa luvan hakemisen myös muuten kuin sähköisesti. Asiakas voi itse valita myös lupahakemuksen manuaalisen käsittelyn. Lisäksi palvelun ohjeessa kerrotaan, että "Hakemalla luvan sähköisessä asiointissa käyttäjä hyväksyy, että radiolupa myönnetään automaattisella päätöksenteolla."

Sähköinen palvelu ei tee mitään päätöksiä; se toimii lähdekoodiin kirjoitetun menettelyn mukaisesti. Mikäli hakuprosessiin liittyy jotain, mikä vaatii tapauskohtaista harkintaa, järjestelmä ohjaa asian virkamiehen käsiteltäväksi.

Näillä menettelyillä on käsityksemme mukaan varmistettu lainalaisuusperiaatteen, hyvän hallinnon periaatteiden sekä virkavastuun toteutuminen.

## **Ajoneuvovero**

Osa lisäveron maksuunpanoon johtavista ilmoituksista tulee vireille automaattisesti kautta, osa manuaalisesti. Olennaista lisäveropäätösten kohdalla on huomata asiakkaan oikeus tulla kuulluksi ennen päätöksen tekemistä. Jos lisävero tulee vireille automaattisesti, järjestelmä lähettää automaattisesti verovelvolliselle selvityspyynnön. Jos verovelvollinen ei anna asiassa selvitystä, järjestelmä käsittelee tapauksen automaattisesti maksuunpanemalla lisäveron.

Selvityspyynnön lähettämishetkestä lasketun kuulemisajan jälkeen automaatioprosessi tarkistaa ovatko rekisterimerkinnot muuttuneet ja onko saapunut vastineita. Jos rekisterimerkinnot ovat muuttuneet, automaatioprosessi tekee tarvittavat toimenpiteet, esimerkiksi lähettää selvityspyynnön uusien tietojen perusteella. Jos vastine on saapunut, tapaus käsitellään manuaalisesti. Tällöin käsitellään selvitys (ja sen mahdollinen vaikutus lisäveron määräämiseen) manuaalisesti asiantuntijan toimesta, minkä jälkeen myös maksuunpano tehdään manuaalisesti.

### **4) Voitte ottaa kantaa myös siihen, millaisilla kriteereillä automaattisen päätöksenteon käyttöalaa tulisi yleislaissa rajata (vrt. edellä kohdassa 2 annettu esimerkki), tai muihin esiselvityksessä käsiteltyihin kysymyksiin.**

Virastolla ei ole tähän huomioita.

Jarkko Saarimäki  
ylivohtaja, pääjohtajan sijainen

Susanna Metsälampi  
osastopäällikkö

Tämä asiakirja on allekirjoitettu sähköisesti. Liikenne- ja viestintävirasto (Traficom)  
17.3.2020. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa sähköisiä allekirjoituksia  
tukevalla lukijaohjelmalla tai Traficomin kirjaamosta.